

Михаил Грешнов

Скъпо струващ опит

– И така, вие сте съгласен, Хари! – Професор Батли говореше надут, дори тържествено, като на научен съвет, макар че в стаята бяха само трима души. – Предоставяте се на наше разположение и получавате след завършването на опита петдесет хиляди долара. Вие се съгласихте на този експеримент доброволно.

Хари, който по време на разговора не вдигна очи от стиснатите си ръце, сега направи опит да погледне професора.

– Доброволно – потвърди той.

– Но разбирате ли?

– Разбирам, сър. Това е опасно.

– Аз също знам, че е опасно. Затова ние заплащаме риска с доста кръгла сумичка.

– Да – кимна Хари.

– И изискваме да изпълните програмата докрай.

– Ще я изпълня, сър.

Третият участник в беседата, Глен Емин, мълчеше. По неговото бледно лице беше трудно да се разбере дали одобрява разговора или не. Само пръстите, барабанещи по канцеларската папка, издаваха вълнението му. Именно той заведе Хари Полман, бившия си приятел от колежа, в кабинета на професор Батли, където започна този разговор на не съвсем обичайна тема. Също той направи предложение на Хари от името на професора. Хари се съгласи веднага, когато чу за сумата от петдесет хиляди долара. Сега говореха за контракта. По-точно разговорът беше към края си. Професорът чакаше последната дума на Хари.

– Бих желал... да получа аванс – каза Хари – и по-бързо да се свърши това.

– Утре ще получите аванс. Веднага след като бъде подписан договорът.

– Мистър Батли... Трябват ми сега – почти с отчаяние каза Хари. – Поне малко в брой.

Глен улови в гласа на Хари нотка на страх. И разбра причината за това. Хари се боеше, че няма да получи нито цент. Лицето на професора изразяваше погнуса и когато извади от джоба си две петдоларови банкноти, Глен забеляза как пръстите му трепереха от отвращение.

– До утре... – каза Батли, давайки да се разбере, че разговорът е свършен.

След като Хари си отиде, професорът и Глен излязоха на терасата на главното здание. Батли промърмори:

– Да рискуваш заради пачка долари. Бр-р! Но – обърна той към

Глен пълното си породисто лице – опитът струва скъпо, Глен, забележете!

Батли презираше парите и това Глен не разбираше. Може би поради това, че шефът му лесно ги печелеше? Впрочем не така лесно – институтът не хвърляше асигнациите си на вятъра. Батли беше просто късметлия: той пръв успя да присади човешки мозък, пръв синтезира кръвна плазма. Глен Емин познаваше добре професора от тази страна – той беше смел, неуморим експериментатор. Когато беше на верен път, той приличаше на хрътка, душеща следа. За Батли не съществуваше нищо друго освен целта. Той беше тщеславен, дори жесток при постигането на някаква цел. Но презираше парите и хората, които се стремяха към тях, като че ли не знаеше, че понякога те са необходими като въздуха.

– Кой финансира опита?

– Няма значение кой – отвърна професорът. – На мене ми трябва опит и резултати, Глен!

И сега си беше същият Батли, беше попаднал на следи и сега щеше да се втурне напред, без да се оглежда встрани.

Опитът се провеждаше тайно. Ни една от научните асоциации не би дала разрешение за него. А идеята бе примамлива: да се прехвърли мост между животните и човека. Естествено, за тази цел избраха делфина. Не за това, че делфинът беше най-съобразителното от животните, най-доброжелателното към човека и въобще най, най... – вестниците пишеха много за това. А за това, че с изобретението на биометилтонала – съкратено БМТ – кръвта на топлокръвните животни можеше да се приближи по състав до човешката кръв. И тук това „най“ прилягаше на делфина.

Глен беше изобретил БМТ, а Батли го бе привлякъл при себе си в лабораторията с висока заплата. Ето защо, сега когато те ходеха по терасата, Глен ненавиждаше шефа си и съчувствуваше на Хари Полман. Купил Глен за пари, Батли го презираше не по-малко от Хари. Само че не показваше това открито – Глен му бе необходим за успеха. От всички неща, които биха могли да погъделичкат самолюбие, Батли предпочиташе успеха. Така беше и с изобретението БМТ: в устата на целия научен свят се носеха легенди за лабораториите на Батли и лично за него. Но апетитът идва с яденето. Батли искаше повече и беше замислил експеримента „Меркурий“, в който залогът беше по-голям, отколкото при другите опити: човешкият живот.

У един от руските фантасти е описана тайната градина на доктор

Салватор, зад чиито каменни стени се провеждали невъобразими опити с животни: присаждане на глави и други части от организма от едно на друго. Нещо подобно ставаше и в комплекса от лаборатории на Калифорнийския изследователски институт. Откъм запад лабораториите се охраняваха от океана, а от изток – от камениста урва на бреговия хребет. Но тук имаше нещичко, забулено в голяма тайна.

– Какво ще кажете за това, Глен? – попита Батли, като спря на края на терасата.

От океана духаше вятър. Пролетта настъпваше рано тази година и затова неочаквана. Мъглата се разсея, небето и морето бяха ярки, подмладени, настройваха миротворно. Но в душата на Глен нямаше мир, не му се говореше, а Батли чакаше отговор.

– Жал ми е за това момче – каза откровено Глен, като знаеше, че тази реплика ще бъде различна от мислите на шефа му. Но можеше да си позволи тази волност, тъй като в експеримента „Меркурий“ Глен Емин беше незаменим.

– Намеквате за риска, на който се подлага Полман?

– Отчасти...

– Частта – това още не е цялото. Какво мислите за цялото, Глен?

За цялото Глен мислеше, че заедно с професора отива към престъпление, еднакво наказуемо от кодексите на всяка страна: експериментът можеше да завърши с гибелта на Хари. Батли прекрасно знаеше това. Той разбираше, че прави Глен съучастник в престъплението и че той е съгласен на това участие. Но това, разбира се, Глен не би казал, не защото шефът постави въпроса с метален глас – това често се случваше, – а за това, че ако Глен се откажеше от експеримента, това щеше да бъде край на неговата кариера и благополучие. И не само на неговото, но и на Джеси – неговата жена и Айк, четиригодишния му син. Ето го цялото, към което се стремеше Батли. Затова Глен отговори уклончиво:

– Мисля, че подготовката за експеримента може да започне още утре.

Договорът беше подписан на другата сутрин в десет часа. След два часа – в дванадесет по местно време – на делфина Иглу беше вкаран препаратът БМТ. Едновременно с това във вените на Хари също вляха първите кубичи биометилтонал.

Целта на експеримента се заключваше в това, да се присади на делфина кора от главния мозък на човек. Прецизната операция можеше да

се сравни само с работата на шлифовчик на скъпоценни камъни... По-просто би било да се присади целият мозък, но така нямаше да бъдат постигнати необходимите резултати: мозъкът щеше да стане напълно човешки. Задачата се свеждаше до това, да се остави делфинът, както си е, като му се превключи човешко съзнание. Батли се готвеше да направи операцията по присаждането. Глен трябваше с помощта на БМТ да изравнява химическия състав на кръвта на подложените на опит, а после да превключи човешкия мозък към новото кръвообращение – на делфина.

Процедурата на предварителната подготовка се проточи шест дни. На седмия ден Батли направи присаждането.

– Как се чувствувате, Хари? – беше първият въпрос към оперирания.

Батли не очакваше отговор. Мозъкът на делфина и на Хари беше под наркоза, но човекът трябваше да се пробуди по-рано от животното. Сега Батли предаваше информация – колкото може повече информация, така че човекът да свикне постепенно с новото си състояние. Освен това трябваше да се разбере дали хирургическата операция е протекла успешно.

– Как се чувствувате? – повтори той.

Въпросите се предаваха по радио. В кората на присадения на Иглу мозък беше вживен миниатюрен приемник. Предавателят бе монтиран още по-просто: два зъба от горната челюст бяха облечени в метални коронки, които, допирайки се, включваха веригата на микропредавателя, поставен също между зъбите.

Хари чу въпроса. Как се чувствава? Засега само чува гласа на професора.

– Бъдете смели – продължаваше Батли. – Главното започва, когато снемем наркозата...

Хари искаше да попита какво е станало с него и с неговото тяло.

– Вие сте жив, Хари, запомнете, вие сте жив и ще живеете – говореше Батли. – Веднага след като завърши опитът, ще направим обратната операция, ще върнем кората на вашия мозък на мястото си.

„А сега какво да правя?“ – питаше се Хари.

– Станете делфин. Станете изцяло делфин – безспирно говореше Батли.

Хари се заслушваше, но освен гласа на Батли не усещаше и не чуваше нищо.

– Глен – обърна се Батли към помощника си, – ще започнем общо

пробуждане. Постепенно, малко по малко.

Първото, което Хари усети, беше чувството за безкрайност. Струваше му се, че е на малък остров, на педя земя сред ужасен мрак. С него беше само неговото „аз“ – нищожна искра, неспособна да освети и разкъса мрака. Това го изплаши: искаше да извика, но нямаше глас, искаше да помръдне – нямаше ръце и крака.

– Хари, Хари... – чуваше той някъде наблизко гласа на професора.

Сам той нямаше глас да отговори.

– Хари, вие претърпяхте операция...

И изведнъж мракът изчезна. Хари видя лабораторията и навелите се над него Батли и Глен. Отначало не разбра къде е изчезнал мракът, а после сам се сети: беше си отворил очите. Но очите не отвори той, Хари Полман, отвори ги делфинът Иглу. Това го учуди: нима отсега нататък ще зависи от животното?

– Какво можете да направите, Хари? – попита Батли.

Какво може да направи? Може ли да си затвори очите? Хари си заповяда: затвори очи. И успя – клепките се затвориха. Вероятно Батли разбра, че това е неговото първо осъзнато движение.

– Още веднъж отворете и затворете очите си – каза той.

Хари ги отвори и затвори.

– Добре – каза Батли с облекчение, – преминете към разговор, като използвате преподавателя.

Хари размърда челюстите си – Иглу плесна с плавници. Тялото му се люшна във водата. Стори му се, че се накланя на една страна, и мислено разпери ръце като човек, подхлъзнал се на пътечка – плавниците бързо хвъркнаха във водата, тялото едва не изскочи от ваната. Плисна вода.

– По-внимателно, Хари! – Батли изтърсваше пръските от халата си.

– Нищо не съм направил – предаде по морзовата азбука Хари. – Много ми е леко...

– Трябва да се научите да координирате движенията си. Мръднете опашния плавник.

За своя радост Хари сполучи. И пак едва не изскочи от ваната.

– Така... – каза Батли. – За начало не е лошо. Дори ако само плувате, експериментът ще завърши успешно.

Излизайки от лабораторията, Глен мислеше за последната реплика на шефа: не си ли поставя Батли твърде тясна цел, ако смята, че

умението да плува ще удовлетвори задачата на експеримента. Впрочем това не го засягаше. Неговата работа беше биологичната основа, действието на препаратата БМТ. Целите и задачите определяше дирекцията на института.

После започна да мисли за Хари Полман. И за себе си. Изведнъж се постави на негово място, в ролята на подопитен. Почувствува студени тръпки по гърба. Беше видял Хари след операцията. Това беше жив труп. Глен много малко разбираше от неврохирургия, но за експериментите, които се провеждаха в лабораториите, знаеше. На животни – котки и кучета – отнемаха кората на главния мозък. Те живееха: ядяха, ако им се даде храна, движеха се, ако ги водеха на верижка, мяукаха или лаеха. Но каква беше походката им и гласът... След като му бяха отнели мозъчната кора, Хари отвори очи. Какви бяха тези очи! Глен отново потрепера.

С Хари бяха приятели от колежа Енвър, но Хари не успя да завърши учението си. Нещо се бе случило с баща му. Три месеца преди да завърши курса, Хари изчезна от колежа. Срещнаха се след седемнадесет години в Сан Франциско. Глен бе вече учен с име, а Хари работеше като препаратор в някаква западна лаборатория. По външния му вид можеше да се съди, че работите му не вървяха добре. „Ще те наредя на хубаво място“ – обеща му Глен. После се сети, че не знае нищо за Хари освен за скромната му професия. Но обещанието беше дадено и Глен трябваше да лъже Батли, като хвалеше приятеля си от детинство, за да го назначи на работа. Батли беше човек на момента, решаваше веднага. Вероятно Глен отиде при него в добра минута и въпросът за приемането на Хари за препаратор се реши.

По-късно на Глен му стана непоносимо от мълчаливата благодарност на приятеля му, от неговия вид на случайно приютено куче и вместо да се сближи с него, започна да се отдръпва. Така и не узна как е живял Хари през тези седемнадесет години и как живее сега. Имаше жена и дъщеря, говореше нещо за болестта на детето, но Глен слушаше, без да вниква в подробностите.

Когато стана въпрос за експеримента с делфина и започнаха да търсят доброволци, Хари отново се изпреди пред очите на Глен. Глен му предложи от името на шефа петдесет хиляди долара и Хари побърза да се съгласи. Може би от благодарност към приятеля си.

След четириднешни изпитания в клетката изведоха Хари в морето.

Операцията и приспособяването на мозъка минаха успешно. Батли се радваше на сполуката: центровете на нервната система функционираха нормално.

– Хари – шегуваше се той, – сега вие сте истински Нептун. Подводното царство е ваше. Плувайте.

Но клетката не беше море. От тихата вода Хари попадна в бушуващ ураган, който го оглуши и събори.

Човек на сушата вижда и чува, усеща миризми, топло и студено. Увеличете стократно всяко усещане, и вие приблизително ще си представите света на делфина. „Подвижен в подвижното“ – такъв беше девизът на „Наутилус“ в миналия век, когато са смятали, че океанът е ням, лишен от цветове и миризми. Подвижен в подвижното важи и днес, а всичко останало се обърна в своята противоположност: крякане, кудкудякане, грухтене, блеене се стовариха върху Хари от четири страни.

– Хари! Хари! – дереше се приемникът в неговия мозък. – Къде сте?

– Нищо не чувам – разтреперан, отговаряше той.

Безшумна електролодка го съпровождаше при първото излизане. На борда не разбираха защо Хари не чува. Оттам наредиха:

– Дръжте предишния курс!

Океанът се нахвърляше към Хари като разярен звяр. Нещо охкаше и ахкаше в него, крещеше, въздишаше и умираше. Отзад гърмеше прибойт, отпред с басов тътен известяваше за своето приближаване бушувачата на хиляди мили отгук буря.

– Защо мълчите, Хари? – извикаха от електролодката.

– Нима вие ме чувате!

– Какво има? При нас е пълна тишина!

– А на мен постоянно ми пречи шумът.

– Спуснете се надълбоко! – последва команда.

Хари се спусна надолу. С всеки метър всичко наоколо се изменяше. Мяркаха се огнени щрихи, зигзаги, като че ли летяха ракети, по-дълбоко ракетите се превръщаха в светлинки – сини, зелени, – висящи като луна-та. А после вместо очакваната тъмнина се появи пурпурно зарево с жълти оттенъци – светеше тинята по дъното... Тук-там се полюшваха сините и рижи глави на водораслите, в негаснещи поляни аленееха холотурии, камъните светеха червено. Между тях се мяркаха морски таралежи, скариди, като мълнии префучаваха моруни, а звездите си бяха звезди, само че съборени в дълбокото... Беше удивително омайващо зрелище, достъпно само за обитателите на морето. Но това бе свят на напълно

открита жестокост, където силните изяждаха слабите. Зъбите и широко-то гърло господстваха над слабите и беззащитните. Хари беше потресен. Почувствува желание да въздъхне и се втурна към повърхността. Когато на борда го попитаха какво е видял там, той отговори:

– Ужас...

Може би Хари Полман се оказа неспособен да понесе новия свят. Стълкновението с неизвестното му се удаде трудно. Два пъти му се случи да се спасява от акули, сродниците-делфини почувствуваха в него нещо несвойствено и го отблъскваха, заплашваха го със зъби. Невидимите морски дребосъци му деряха плавниците, като го караха да се мята.

– Мистър Батли – молеше той, когато го връщаха в спокойната клетка, – не мога да понеса това. Искам да прекратите опитите. Не е по силите ми.

– Търпение, Хари, занапред е най-главното.

– Какво именно, мистър Батли?

– Ще дойде време, ще разберете!

– Но аз не мога!

– Контракта, Хари, вие се съгласихте... – напомни Батли.

Това смиряваше Хари Полман.

– Оставете ме да си почина – молеше той.

– Не забравяйте, че разполагаме само с един месец. Изпитанията са занапред.

– Какво занапред? – питаше със страх Хари.

Шефът свиваше рамене. Може би и той не знаеше какви изпитания ще има или чакаше някакви указания от ръководството на института.

В края на краищата успехът на опита беше не само успех на Батли. Над него стоеше научният съвет, още по-горе – дирекцията, свързана с държавния апарат. Постиженията на института ставаха постижения на държавата. И колкото по-значителни бяха, толкова повече възможности те предоставяха, толкова по-здравно вземаше в ръцете си държавата тези постижения. Батли, Глен, Хари? В голямата работа те са безлични и безразлични. Важен е резултатът от тяхната работа, а държавата се ползува от резултата, както си иска. Затова Батли, доложил за успеха на опита, вече не беше господар на замисления от него експеримент.

– Не зная – призна той на Глен – какво ще стане по-нататък! Отгоре посрещнаха човека-делфин с аплодисменти! Сега трябва да очакваме изпитанията.

За характера на опитите Глен разбра случайно.

Беше при шефа сутринта. Настроението на Батли беше добро и той с увлечение фантазираше:

– В бъдеще БМТ ще играе голяма роля. Делфините са само начало, Глен. На трето място след делфините и маймуните са слоновете. Сега успяхме да погледнем в океана, а после в джунглата...

Лекият звън на зумера и светналият на таблото надпис „Неотложно“ прекъснаха разговора.

– Един момент, Глен, това е от хирургическата лаборатория – каза той, като стана. – Ще се върна след минута. Помислете за нашия разговор...

Мина много време. Батли не се връщаше. Два пъти звъня телефонът. Глен не се осмели да вдигне слушалката. Раздаде се трети звън. „Може би е шефът“ – помисли той и вдигна слушалката.

– Генерал Бидмен – заговориха, явно продължавайки разговора с някого – предлага изпитанията да се проведат в сряда. За участие ще отделим два ескадрени миноносца...

– Извинете – отговори Глен, – имате грешка.

– Това кабинетът на мистър Греви ли е? Кой говори?

– Телефонът на директора е Е-72-17 – отговори Глен и затвори.

Професорът се забави. Трябваше да си отива. В тази минута Глен не свърза с нищо разговора за миноносците и генерала, пък и нямаше време: в кабинета стремително се втурна Батли.

– Нещастие, Глен – каза той, – Хари умря.

– Хари... – не разбра Глен. – Делфинът?

– Полман! – Батли барабанеше с пръсти по масата. – Неговото тяло е безмозъчен кальф... – Шефът извиси глас, като ругаеше асистентите. – Как са посмели да не догледат. Институт ли е това, или ресторантска миячна? Не са стерилизирали добре конците. Шевовите са загноили. Нали той не можеше нищо да каже, да се оплаче...

Трагедията започна да стига до съзнанието на Глен.

– Скотове. За една седмица са довели възпалението до гангрена.

– Какво ще правим?

– Хари ще си остане делфин! Завинаги.

– Но ще пожелае ли той?

– Иска не иска. – Батли направи неопределен жест. – Ще търси би-сери и подводни съкровища.

– А семейството? Хари има жена и дете!

– Какво мога да направя? – Батли вдигна глава с разстроено лице. –

Какво мога да направя, Глен?

За това, че в изпитанията ще участвуват военни кораби, Глен си спомни по-късно, когато се оправи от труса във връзка със смъртта на Хари. Сега, като си спомни за разговора по телефона – тонът прозвучал в думите на генерала и миноносците беше сърдечен, с какъвто през уикенда си говорят уважаващи се един друг партньори, – Глен се разтревожи. Изглежда, че институтът, Батли и самият той служат не на тези цели, които се рекламират: развитието на медицината, победа над бариерата на несъвместимостта... Експериментът „Меркурий“ също бе замислен с друга цел.

Подозренията на Глен се потвърдиха. Той бе призован за участие в изпитанията като помощник на шефа. Тук той окончателно се убеди, че институтът работи в контакт с военните.

Заставяха Хари да плува с различна скорост, присадиха му в кожата датчик, правеха му електрограми, динамограми, пускаха го да се състезава с торпедо. Винаги побеждаваше Хари. Но при него нещо не вървеше.

– Как работят мускулите, кожата? Разбирате ли – кожата? – питаше професорът. – Как добивате скорост? Чувствувате ли завихряне?

Хари отговаряше, че да плува за него е така естествено, както за човека да ходи – нима той чувствуваше свиването на мускулите.

– Разберете, Хари, нас ни интересува кожата, тайната на нейната приспособимост към движението – вмесваше се в разговора генерал Бидмен. – Искаме да разберем тайната на бързото плуване на делфина. Вие ни съобщавате по-малко от това, което знаем. Разделете всяко движение на съставните му действия и ни предайте елементите, анализа...

Но Хари не можеше. На края съвсем престана да отговаря; опитите завършиха без резултат.

– Да – нервна хапеше пурата си генерал Бидмен, – или той не осъзнава получената сила, или е толкова глупав, че не иска да я разбере.

– И това ви озлобява? – питаше Батли.

В дъното на душата си той беше на страната на Хари. Професорът се интересуваше от физиологичната, дори от философската страна на експеримента. Но определени кръгове се интересуваха от загадката на движението на делфина във водата. Това би дало неограничени възможности да се увеличи скоростта на подводниците. И още в дъното на душата си Батли чувствуваше вина пред подложения на опит човек.

Повторни изпитания не се състояха. Хари се отказа от опитите и пожела да му върнат човешкия облик. Уговорките и напомнанията за контракта не помогнаха. Хари настояваше.

– Вразумете го, Глен. Поставете го пред свършен факт. Вие сте му приятел и ще ви бъде пол-лесно да направите това.

– Но, мистър Батли... – Глен тази сутрин не беше настроен миролюбиво и предложението на шефа му се стори безсрамно. Той веднага реши да се възползува от съвета на професора – да оперира с факти.

– Хари ни смята за престъпници, за убийци.

– Глен, много рисковано избирате думите си.

– Е и какво? И за какво? За да се възползуват от експеримента военните? Тези състезания с торпедо...

– Не бъдете наивен, Глен – опита се да го успокои професорът. – Наложиха ни тази програма. Разберете: аз и вие сме слуги. За долари, Глен. И Хари загина за пари. Чиста наука няма, Глен, запомнете.

За първи път професорът говореше за пари. Значи, и Батли не презираше толкова парите и правеше всичко, каквото искат от него за пари. Професорът беше толкова жалък, колкото Глен и Хари.

– Отивайте – настоя Батли.

Глен мълчаливо тръгна към клетката. Главата му бе празна. Какво щеше да каже на Хари, какво?

– Старче... – започна фамилиарно той, като се наведе над делфина – трябва да продължим опитите.

– Не – предаде Хари. – Достатъчно! Стига съм плувал пред торпедо. Повече не искам. Върнете ми тялото.

– Хари... – Глен почувствува, че му е трудно да лъже.

– Не съм казал всичко, Глен – прекъсна го Хари. – Бих се съгласил да плувам още. Причината е друга, разбери ме, боя се. Изпитвам ужас. Аз изчезвам, Глен. Не мога да ти обясня това, но аз изчезвам, разтварям се в делфина. Моето човешко съзнание гасне. Вчера ухапах Лиси. Нищо не ми беше направил и не трябваше да го хапя. Сега мисля за това и ме хваща страх. Ставам животно. Върнете ми тялото, Глен. Аз загивам...

– Хари! – Ужас скова гласа на Глен, така че той едва размърда езика си. – Ти нямаш тяло, Хари. То загина. Асистентите бяха направили лошо шевовете. Гангрената направи останалото. Хари, ти нямаш тяло, нямаш тяло – повтаряше Глен, замаян от празнотата и ужаса на

гледащите в него очи.

Глен спря колата си на улица „Възнесение“. Той дойде тук по поръчение на директора на института. В джоба си носеше чек за двадесет хиляди долара – част от неизпълнения контракт – на името на Ана Полман, вдовицата на загиналия. Глен трябваше да връчи чека и да изрази съболезнованията си по повод смъртта на нейния мъж, починал от кръвоизлив в мозъка. Така бяха инструкциите.

Намери сто и пети номер в дъното на двора. Изкачи се на шестия етаж и като намери седемдесет и втори апартамент, дълго стоя пред вратата, старайки се да успокои разтуптяното си сърце. Като изтри потта от челото си, той почука.

Висок детски глас отговори:

– Влезте!

Глен отвори вратата и видя стая с две легла, маса по средата, стар бюфет и параван, обградил мивката. На едно от леглата седеше момиченце на около единадесет-дванадесет години. Краката му бяха увити в одеяло. В очите му нямаше страх пред непознатия, нито пък учудване.

– Не ви ли попречих? – попита той, смутен пред спокойните очи на момичето.

– Казвам се Еджери – каза то. – Вие от татко ли?

– М-м... – не намери отговор Глен. – Може да се каже от татко.

– Не сме го виждали вече три седмици.

– А къде е майка ви?

– Седнете! – Еджери показа стола. – Мама отиде при леля Мили.

По време на разговора Еджери не промени позата си.

– Извинете, че не ви поднесох чай. Не мога да стана. Саката съм.

Глен потръпна – така просто, обикновено беше казала тази дума.

– Това е от Джим Лесли – продължи Еджери. – Ние живеехме във Фриско на шестия етаж, както тук. Джим беше пиян и ме бутна по стълбата. Гръбначният ми стълб е счупен на две места.

– Трябва да се лекувате – машинално каза Глен.

– Трябва – отговори Еджери. – Когато татко спечели, ще ме лекува. Той вече е говорил с доктор Уилки. Но трябват много пари.

– Колко иска този доктор? – отново попита Глен, ругайки се мислено, че не може да намери друга тема на разговор.

– Петдесет хиляди долара – отговори Еджери. – Татко казваше, че ще спечели тези пари, след като подпише контракт.

Думите на Еджери прозвучаха в душата на Глен като погребален звън. Не само по загиналия Хари, но и по нейните погинали мечти да бъде здрава. Сега щеше да попита за баща си, а той в отговор щеше да протегне банковия чек. Но нали парите нямаше да стигнат за лечението на Еджери.

– Къде е татко? – чу той въпроса на момичето.

– Еджери... – каза той. – Случи се нещастие...

– С татко ли? – попита тя, гледайки Глен в лицето с празни прозрачни като вода очи.

Той не можа да издържи този поглед, стана от стола и избяга от стаята, без да затвори вратата. Лутайки се по коридорите, той излезе на стълбището и намери на една от площадките телефон. Сне слушалката и набра номера на полицейското управление. На въпроса, кой звъни, той каза, сякаш бълнуваше:

– Ние убихме човек: аз, Глен Емин, и Донълд Батли. Убихме Хари Полман, като му обещахме петдесет хиляди долара.

И докато в другия край на жицата записваха адреса и показанията, Глен не преставаше да повтаря:

– Убихме го за петдесет хиляди долара...

Хари плуваше, работейки с цялото си тяло: с плавници, с кожа, с опашка. Струваше му се, че започва да разбира какво искаха да узнаят от него при опитите – защо делфинът плува така бързо. Сега той се запита, защо не разбра това по-рано, а сега? Страшно беше да се отговори на този въпрос. Вече няколко дни той откриваше у себе си нещо ново, непонятно и губеше предишното, човешкото. От сутринта не можеше да си спомни името на улицата, на която живееше. Сега беше забравил името на дъщеря си. Как ли се наричаше? Питаше с тревога дали е още Хари или вече го няма и няма да го има.

Океанът отново лежеше пред него с незначайния си свят, пак го чакаше и Хари се носеше към него. Брегът изчезна. Останаха слънцето и океанът. И дълбините. Всичко друго бе мъртво: името на дъщерята, на улицата, номерът на къщата... Скоро щеше да умре съзнанието. Ще остане делфинът – морска зъбата твар. Ще дъвче риба, ще гони самки... Батли и Глен убиха Хари Полман, за да узнаят тайната на плуването на делфина. Тайната остана, а него няма да го има. Колко ли още щеше да бъде човек? Час, минута? Как го зовяха? Ха...

С тежко пляскане на опашката Хари се обърна надолу към

дълбините. Щеше да му стигне една минута. Тъмнината бавно се сгъстяваше. Налягането притискаше тялото му като преса. Той не се страхуваше. Надолу, още надолу...

Когато налягането стана непоносимо, Хари силно вдиша в себе си водна струя. Дори не почувствува болка – само рязък удар в сърцето.

И увисна в дълбочината с разкъсани дробове.

КРАЙ

© 1971 Михаил Грешнов
© 1979 Маргарита Златарова, превод от руски

Михаил Грешнов
Дорогостоящий опыт, 1971

Сканиране: sig_Ivanhoe, 2008
Разпознаване и редакция: NomaD, 2008 г.
Редакция: Mandor, 2008 (#)

Издание:

Синият тайфун (сборник с разкази)
Книгоиздателство „Г. Бакалов“, Варна, 1979
Поредица „Галактика“ №1

Съветска, I издание
Съставител: Георги Крумов
Рецензент: Димитър Клисуров
Редактор: Милан Асадуров
Оформление: Богдан Маародинов и Жеко Алексиев
Илюстрация на корицата: Текла Алексиева
Художествен редактор: Иван Кенаров
Технически редактор: Пламен Антонов
Коректор: Жулиета Койчева

Дадена за печат на 28.II.1979. Подписана за печат на 7.V.1979. Излязла от печат на
30.VI.1979

Формат 32/70×100. Изд.№ 1253. Печ. коли 9. Изд. коли 5,83. Цена 1,00 лв.
Код 08 9536322231 5562-1-79
Държавна печатница: „Балкан“, София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9026>]